

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/10/2023
Identifikačné číslo spisu:	5120200068
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5120200068.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Martina Holíča a JUDr. Alexandry Hanusovej, v spore žalobcu HARD FOREST s.r.o., Lopusné Pažite 20, IČO: 36 414 298, zastúpeného advokátskou kanceláriou hbr advokáti s. r. o., Bratislava, Kalinčiakova 33, IČO: 47 239 310, proti žalovanému Urbariát, pozem. spol. Kysucké Nové Mesto, Kysucké Nové Mesto, Námestie slobody 184, IČO: 42 349 737, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Ing. Martin Chlapík s.r.o., Žilina, Sládkovičova 13, IČO: 47 253 339, o ochranu dobrej povesti právnickej osoby a poskytnutie primeraného zadosťučinenia, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 7C/1/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. júna 2022 sp. zn. 11Co/42/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 22. septembra 2021, č. k. 7C/1/2020-179 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd žalovanému uložil povinnosť v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku zverejniť na svojom webovom sídle rozsudok Okresného súdu Žilina zo dňa 11. februára 2016, č.k. 18C/79/2013-400 a rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 29. novembra 2016, č.k. 10Co/201/2016-455 v plnom znení, anonymizovaním osobných údajov spolu s ospravedlnením a aby súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 10.000 eur. Predmetným rozsudkom súd prvej inštancie zároveň priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v celom rozsahu.

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že medzi stranami konania nebolo sporné, že žalobca listom zo dňa 3. júna 2019 zaslal žalovanému výzvu na stiahnutie správy pod označením „Doterajšia činnosť výboru“ z webovej stránky žalovaného, zverejnenie rozsudkov okresného súdu a Krajského súdu v Žiline, ako aj zaplatenie peňažnej satisfakcie vo výške 10.000 eur, na ktorú žalovaný reagoval prostredníctvom svojho právneho zástupcu listom zo dňa 10. júna 2019, v ktorom poukazoval na to, že správa o činnosti výboru bola zverejnená a určená členom urbariátu a nie verejnosti, teda nikde

inde v žiadnych médiách nebola uverejnená alebo zverejnená. Pokiaľ ide o skutočnosti, ktoré sú v tejto správe uvedené a týkajú sa žalobcu, tak tieto vychádzali z vypracovaného znaleckého posudku č. 2/2011 znalkyňou D. Z. T. R., O., čo sa týka súdnych konaní je zrejmé, že pozemkové spoločenstvo nebolo účastníkom týchto súdnych konaní, ktoré sú záväzné len pre účastníkov konania, a preto nie je ani dôvod, aby rozhodnutia z týchto súdnych konaní boli zverejňované na stránke pozemkového spoločenstva. Súd prvej inštancie poukázal na to, že medzi stranami sporu nebolo sporné, že žalovaný na základe výzvy žalobcu predmetnú správu „Doterajšia činnosť výboru“ stiahol z internetovej stránky. Súd prvej inštancie ustálil, že žalobca si v danom prípade uplatňoval nárok na ochranu dobrej povesti právnickej osoby podľa § 19b Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), v zmysle ktorého potom súd prvej inštancie žalobu právne posudzoval. Vzhľadom na kvalifikovanú námietku premlčania vznesenú žalovaným v celom rozsahu uplatneného nároku, súd prvej inštancie prednostne posudzoval oprávnenosť vznesenej námietky. Dospel k záveru, že právo na ochranu dobrej povesti právnickej osoby je majetkovým právom, a teda nárok uplatnený žalobcom má majetkovú povahu a podlieha premlčaniu. Pritom vychádzal zo systematiky Občianskeho zákonníka a právnej úpravy § 19b Občianskeho zákonníka, ktorá je obsiahnutá v druhom oddiele druhej hlavy. Poukázal na to, že v prípade neoprávneného zásahu má právnická osoba, do povesti ktorej bolo zasiahnuté, právo na ochranu, a to prostriedkami podľa § 19b ods. 2 a 3, teda má možnosť domáhať sa na súde, aby sa pôvodca zásahu - zdržal zásahov do dobrej povesti, t.j. uplatnil tzv. zdržovací žalobu, - odstránil závadný stav, t.j. uplatnil tzv. reštitučnú žalobu a - poskytol primerané zadostučinenie, ktoré môže požadovať v peniazoch, t.j. uplatnil tzv. satisfakčnú žalobu. Konštatoval, že pri posudzovaní predmetných nárokov sa v právnej praxi vychádza z podobnosti právnej úpravy ochrany osobnostných práv fyzických osôb. Druhý oddiel druhej hlavy Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje aj ust. § 19b, však neupravuje osobnostné práva právnickej osoby. Dobrá povesť právnickej osoby sa zaručuje ako majetkové právo chránené prostredníctvom čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a je taktiež obsiahnuté v čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, a to ako právo vlastníť majetok. Keďže ide o majetkové právo, nároky z neho vyplývajúce, ktoré upravuje § 19b ods. 2 Občianskeho zákonníka, podliehajú premlčaniu. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia súčasne poukázal na to, že § 101 Občianskeho zákonníka upravuje všeobecnú premlčaciu dobu, ktorá platí vo všetkých prípadoch, pokiaľ zákon pre jednotlivé práva neustanovuje osobitnú premlčaciu dobu, keď všeobecnú premlčaciu dobu ustanovuje zákon v dĺžke troch rokov a súčasne stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Premlčacia doba plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať prvý raz a za tento deň sa všeobecne považuje deň, kedy sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť podaná žaloba. Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby na uplatnenie nárokov na ochranu dobrej povesti právnickej osoby podľa § 101 Občianskeho zákonníka je viazaný na okamih, kedy došlo k tvrdenému neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť dobrú povesť právnickej osoby. V danom prípade došlo k zverejneniu predmetnej správy na internetovej stránke žalovaného dňom 29. novembra 2011, a teda žalobca mohol svoje právo vykonať, t.j. uplatniť nároky vyplývajúce z ustanovenia § 19b ods. 2 OZ po prvý raz dňom nasledujúcim po tomto dni, t.j. 30. novembra 2011 a od tohto dňa mu začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba na uplatnenie predmetných nárokov, ktorá skončila 30. novembra 2014. Keďže žalobca podal žalobu na súd dňa 20. januára 2020, učinil tak po uplynutí premlčacej doby. Súd prvej inštancie sa súčasne v odôvodnení napadnutého rozsudku nestotožnil s argumentáciou žalobcu, že až skončením trvania zásahu v roku 2019, kedy došlo k odstráneniu predmetnej správy z internetovej stránky žalovaného, začala plynúť premlčacia doba, keď k tvrdenému zásahu došlo momentom zverejnenia dňa 29. novembra 2011 a bol jediným konaním žalovaného, aj keď jeho účinky mohli pretrvávajúť dlhšiu dobu, a od nasledujúceho dňa mohol žalobca uplatniť všetky prostriedky ochrany, ktoré mu dáva § 19b ods. 2 Občianskeho zákonníka a nečakať tak neprimeranú dobu s ich uplatnením s odôvodnením, že zásah trval do roku 2019. Na základe uvedeného súd prvej inštancie nárok žalobcu vyhodnotil ako premlčaný a žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. júna 2022 sp. zn. 11Co/42/2022 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov - ďalej len „CSP“) ako vecne správny potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie odvolací súd konštatoval, že rozhodnou právnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti vznesenej námietky premlčania bolo ozrejmienie právnej povahy práv, ktorých ochrana sa žalobca v prejednávacom spore domáhal. Žalobca sa v prejednávacom spore domáhal ochrany práva prezumovaného ust. § 19b ods. 3 v spojení s § 19b ods. 2 Občianskeho zákonníka vo forme ospravedlnenia zo strany žalovaného a súčasne primeraného finančného zadosťučinenia v peniazoch z dôvodu uvedenia nepravdivých informácií o ňom na webovej stránke www.I.sk, keď tieto informácie boli zverejnené na predmetnej webovej stránke od 29. novembra 2011 najneskôr do (10.) júna 2019. Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že ochrana dobrej povesti právnickej osoby úzko súvisí s ústavným právom fyzickej osoby prezumovaným čl. 19 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena. Uvedené práva, ako práva osobnostné, však možno priznať iba fyzickej osobe, pričom žalobca je právnickou osobou. Právnická osoba, hoci táto má zákonom priznané právo na dobré meno a dobrú povesť, je entitou vo svojej podstate založenou na majetkovom (a nie osobnostnom) základe. Odvolací súd ustálil, že právo na ochranu dobrej povesti právnickej osoby zodpovedá svojim charakterom (na rozdiel od práva na ochranu dobrej povesti fyzickej osoby) majetkovému právu (a teda nie vo všeobecnosti nepremlčateľnému osobnostnému právu), a to napriek tomu, že ich obsahom sa jedná o podobné práva sledujúce rovnaký účel. Odvolací súd sa potom stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že práva uplatnené žalobcom v prejednávacom spore (a to tak právo na ospravedlnenie, ako aj právo na finančné zadosťučinenie) podliehajú premlčaniu.

2.2. Súčasná rozhodovacia činnosť súdov, ako aj právna veda v súčasnosti všeobecne akceptuje názor, že práva fyzických osôb na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa premlčujú vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe podľa § 101 OZ a odvolací súd nevzhliadol v tomto prípade nijaký dôvod sa od uvedených záverov odchýliť. Napriek tomu, že uvedený záver sa týka nárokov fyzických osôb na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, niet žiadneho dôvodu (vzhľadom na obdobnosť ochrany poskytovanej právnickým osobám, avšak na inom ústavnoprávnom a s tým súvisiacom hmotnoprávnom základe), že by ho nebolo primerané použiť aj na obdobné nároky právnických osôb, nakoľko sa (ako už bolo uvedené) jedná o majetkové práva právnických osôb zodpovedajúce osobnostným právam fyzických osôb. Pri posúdení námietky premlčania bolo potom podľa názoru odvolacieho súdu rozhodné vychádzať z ust. § 101 OZ, ktorý upravuje všeobecnú premlčaciu dobu. V súlade so závermi ustálenej rozhodovacej praxe týkajúcej sa premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy fyzickej osoby v peniazoch je začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Odvolací súd poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Obo/44/1997 zo dňa 15. mája 1997, publikovaný pod R 1/1998, podľa ktorého všeobecná trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Tým je objektívne vymedzený začiatok plynutia premlčacej doby od slova „mohlo“ a nie od slova „mohol“. Tento okamih je daný objektíve a nezávisle na subjektívnej okolnosti, teda či oprávnený vedel alebo nevedel o svojom práve.

2.3. V prejednávanej veci nebolo medzi stranami sporné, že k zverejneniu nepravdivej informácie na webovej stránke žalovaného došlo dňa 29. novembra 2011 a uvedené zverejnenie nepravdivej informácie predstavuje zásah do práva na dobrú povesť žalobcu, s ktorým platné právo v § 101 OZ spája začiatok plynutia premlčacej doby. Odvolací súd názor žalobcu vychádzajúci z toho, že pre začatie plynutia premlčacej doby bolo rozhodné, kedy došlo k ukončeniu predmetného zásahu (stiahnutie informácie z internetu avizované právnym zástupcom žalovaného zo dňa 10. júna 2019), považuje za nesprávny. Daný záver nemá žiadnu oporu v relevantnej právnej úprave § 101 OZ, keď akceptovaním výkladu žalobcu by si žalobca (podľa jeho vôle) v prípade ním deklarovaného „trvajúceho“ neoprávneného zásahu sám určoval začiatok plynutia premlčacej doby, čo by viedlo k neudržateľnému záveru (za vymedzených podmienok) o (na strane žalobcu subjektívnej) nepremlčateľnosti tohto práva. Odvolací súd sa potom nestotožnil s argumentáciou žalobcu o existencii „trvajúceho“ zásahu, keď dospel k záveru, že nárok na ochranu pred zásahom do dobrej povesti vznikol už samotným zásahom do dobrej povesti zakladajúcim právo na ochranu (t.j. zverejnením nepravdivej informácie) a nie „pretrvávaním“ tohto stavu.

2.4. S poukazom na vyššie uvedené právne závery o tom, že právo na ochranu dobrej povesti (so všetkými jeho atribútmi ochrany) je svojim charakterom majetkové právo, a teda ako majetkové právo sa premlčuje tak vo vzťahu k požadovanému ospravedlneniu, ako aj vo vzťahu k primeranému finančnému zadostučineniu, odvolací súd v zhode so závermi súdu prvej inštancie dospel k záveru, že obidva nároky, či už ide o nárok žalobcu na požadovanie ospravedlnenia, alebo nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, sú premlčané. Pokiaľ žalobca vo svojej právnej argumentácii v odvolaní poukazoval na rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, odvolací súd poukázal na skutočnosť, že sa jedná o rozsudok vychádzajúci z premís správneho práva, ktoré je verejným právom, a nie práva civilného, ktoré je právom súkromným, a preto jeho použitie v občianskoprávných vzťahoch (ktoré v danom prípade navyše nijakým spôsobom nesúvisia s administratívnoprávnymi vzťahmi) nie je náležité.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Odvolací súd dospel podľa dovolateľa k nesprávnemu právnemu záveru o posúdení okamihu, od ktorého plynie premlčacia doba pre uplatnenie práva z trvajúceho zásahu do práva na ochranu dobrej povesti právnickej osoby, pričom určenie tohto okamihu považuje dovolateľ za rozhodujúcu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Napadnuté rozhodnutie podľa dovolateľa nezohľadňuje osobitosti internetu ako ubiquitného nástroja modernej doby, ani súkromný charakter zverejneného zasahujúceho obsahu. Zverejnenie správy zasahujúcej do dobrej povesti žalobcu predstavuje trvajúci zásah, pričom kvalita ujmy sa plynutím času po ktorý zásah trvá, zvyšuje a ujma narastá. Požadovaná peňažná náhrada je v priamej súvislosti s rozsahom ujmy, preto čím rozsiahlejšia a závažnejšia je ujma, tým vyššia by mala byť požadovaná peňažná náhrada. Pokiaľ čas predstavuje faktor závažnosti ujmy, a faktor určenia výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, je podľa dovolateľa potrebné nahliadnuť na začiatok premlčacej doby ako na okamih, kedy došlo k zásahu v plnom rozsahu, pričom jeho rozsah je určiteľný až ku dňu jeho skončenia. Dovolateľ má za to, že konanie žalovaného možno analogicky prirovnať k trvácemu trestnému činu, ktorého podstatou je to, že sa postihuje práve udržiavanie protiprávneho stavu. Žalovaný vyvolal protiprávny stav tým, že zasahujúci obsah zverejnil na svojej webovej stránke a ponechaním tejto správy na webovej stránke protiprávny stav naďalej udržiaval až do dňa stiahnutia zasahujúcej správy z webovej stránky žalovaného. Podľa dovolateľa nemôže začať plynúť premlčacia doba skôr, než dôjde k ukončeniu protiprávneho konania (protiprávneho stavu), preto je namieste požadovať, aby súd zohľadnil, resp. sa kvalifikovane vysporiadal aj s možnosťou použitia analógie s trestným právom hmotným v tomto prípade. Dovolateľ považuje za dôležité, aby sa súd vysporiadal s otázkou posúdenia začatia plynutia premlčacej doby v prípade nároku na peňažnú náhradu za ujmu spôsobenú zásahom do práva na ochranu dobrej povesti právnickej osoby pri zásahu, ktorý trvá dlhší čas. Aj keď hľadisko plynutia času v súvislosti so závažnosťou spôsobenej ujmy nie je výslovne predmetom právnej úpravy, neznamená to, že v práve neexistuje. Vzhľadom na uvedené dovolateľ navrhuje, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhuje, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol, prípadne ako nedôvodné zamietol a priznal žalovanému proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Dovolací dôvod vymedzený žalobcom nie je podľa názoru žalovaného daný s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Cdo/146/2008 zo dňa 31. júla 2008, v zmysle ktorého „v prípadoch, kde záväzok smeruje k nekonaniu, t.j. ak ide o povinnosť niečo nekonať alebo strpieť, je actio nata vtedy, keď povinný po prvý raz porušil svoju povinnosť. Tu začína plynúť premlčacia doba porušením niektorej z týchto povinností.“ Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie tak dospel k správny právny záverom ohľadom začatia a plynutia premlčacej doby v danom prípade v súlade s citovaným rozhodnutím dovolacieho súdu. Tvrdenie žalobcu o tom, že premlčacia doba by mala začať plynúť až od skončenia protiprávneho konania t. j. v danom prípade od 10. júna 2019 nemá žiadnu oporu v zákone. Žalovaný má aj napriek premlčaniu nároku za to, že zverejnením danej správy na webovej stránke žalovaného k žiadnemu protiprávnemu konaniu zo strany žalovaného, ktoré by znamenalo zásah do dobrej povesti žalobcu nedošlo.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), senát 9C, ktorému bola vec

pridelená 4. júla 2023 na základe Opatrenia č. 6 k Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1, 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), po prejednaní veci bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

8. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine alebo iného predpisu považovaného za súčasť tzv. hmotného práva), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť pritom o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napádané dovolaním (ktoré by pri inom riešení otázky vyznelo inak). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je pritom rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

9. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd v súlade s vyššie uvedeným skúmal, či žalobca v dovolaní identifikoval takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vymedzil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré vzhliadol na nesprávnosť právneho riešenia odvolacieho súdu.

10. Dovolateľ za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, označil otázku začiatku plynutia premlčacej doby pre uplatnenie práva na ochranu proti trvajúcemu zásahu do dobrej povesti právnickej osoby. Skúmaním podmienok prípustnosti dovolania dovolací súd dospel k záveru, že ide o otázku relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Rozhodnutie odvolacieho súdu totiž skutočne záviselo od dovolateľom vymedzenej právnej otázky, keď nižšie súdy dospeli zhodne k záveru, že žalobcom uplatňované nároky sú premlčané. Po zistení, že podmienky prípustnosti dovolania sú splnené, dovolací súd následne pristúpil ku skúmaniu, či podané dovolanie je aj dôvodné, t.j. či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v predmetnej právnej otázke.

11. V súvislosti s dovolateľom nastolenou otázkou začiatku plynutia premlčacej doby odvolací súd vychádzal zo záverov ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu týkajúcej sa premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy fyzickej osoby v peniazoch, v zmysle ktorých „je počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu podľa § 101 Občianskeho

zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. (porovnaj uznesenie NS SR zo dňa 17.2.2011 sp. zn. 5 Cdo/265/2009, príp. rozsudok NS SR sp. zn. 2Cdo 194/2011 zo dňa 27.11.2012).“ Napriek tomu, že tieto závery sa týkajú nárokov fyzických osôb na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, podľa odvolacieho súdu možno tieto použiť aj na obdobné nároky právnických osôb, nakoľko sa jedná o majetkové práva právnických osôb zodpovedajúce osobnostným právam fyzických osôb. Odvolací súd potom názor žalobcu vychádzajúci z toho, že pre začatie plynutia premlčacej doby bolo rozhodné, kedy došlo k ukončeniu predmetného zásahu, považoval za nesprávny. Daný záver nemá žiadnu oporu v relevantnej právnej úprave § 101 OZ, keď akceptovaním výkladu žalobcu by si žalobca v prípade ním deklarovaného „trvajúceho“ neoprávneného zásahu sám určoval začiatok plynutia premlčacej doby, čo by viedlo k neudržateľnému záveru o (na strane žalobcu subjektívnej) nepremlčateľnosti tohto práva. Odvolací súd dospel k záveru, že nárok na ochranu pred zásahom do dobrej povesti vznikol už samotným zásahom do dobrej povesti zakladajúcim právo na ochranu (t.j. zverejnením nepravdivej informácie) a nie „pretrváváním“ tohto stavu. Dovolací súd sa s uvedeným názorom odvolacieho súdu plne stotožňuje a uvádza nasledovné.

12. Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdnu vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch. Premlčaním právo nezaniká, iba sa závažne oslabuje. Uplatnenie námietky premlčania spôsobuje zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho súd premlčané právo nemôže priznať. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené plniť svoje povinnosti.

13. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Ako na to správne poukázal aj odvolací súd, ide o objektívnu možnosť vykonať právo bez zreteľa na to, či oprávnená osoba by mohla právo subjektívne vykonať alebo nie, t.j. či oprávnený subjektívne vedel alebo nevedel o svojom práve (viď napr. R 17/2017).

14. Správnosť právneho záveru odvolacieho súdu v otázke začiatku plynutia premlčacej doby podporuje okrem už uvedeného i skutočnosť, že opačný názor zastávaný dovolateľom podmieňuje objektívny charakter začiatku plynutia premlčacej doby podľa § 101 Občianskeho zákonníka subjektívnym prvkom v podobe odstránenia neoprávneného zásahu, čo by znamenalo neprípustné posunutie začiatku plynutia premlčacej doby podľa ľubovôle porušovateľa práva na dobrú povest právnickej osoby. K obdobnému záveru (i keď na základe odlišných skutkových okolností) dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí sp.zn. 3Cdo/174/2016, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 17/2017, keď konštatoval, že objektívny charakter začiatku plynutia premlčacej doby, ktorý vyplýva z § 101 Občianskeho zákonníka, nemôže byť závislý na subjektívnom prvku, keďže by to bolo v zrejmom rozpore s účelom inštitútu premlčania. Uvedené platí podľa názoru dovolacieho súdu bez ohľadu na to, či ide o trvajúci zásah, nakoľko aj prípadné zvyšovanie závažnosti zásahu v súvislosti s plynutím času by mohlo mať vplyv iba na rozsah, nie však na samotný vznik nároku na ochranu proti zásahu do dobrej povesti právnickej osoby. V danom prípade sa subjektívne právo žalobcu transformovalo do nároku momentom, kedy žalovaný po prvý raz porušil svoju povinnosť tým, že zverejnil na svojom webovom sídle obsah, ktorý možno považovať za zásah do dobrej povesti žalobcu, a teda premlčacia doba na uplatnenie práva na ochranu dobrej povesti žalobcu začala plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy bol tento obsah zasahujúci do dobrej povesti žalobcu zverejnený na internete.

15. Pokiaľ dovolateľ prirovnáva konanie žalovaného k trvácemu trestnému činu a žiada, aby sa zohľadnila „možnosť použitia analógie s trestným právom hmotným v tomto prípade“, dovolací súd dáva do pozornosti, že analógiu možno uplatniť výlučne v prípadoch, kedy zákon konkrétnu problematiku neupravuje. Otázku začiatku plynutia premlčacej doby upravuje Občiansky zákonník výslovne v ustanovení § 101, keď normuje, že „premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.“ V danom prípade preto možno uvažovať nanajvýš o použití rôznych výkladových metód, nie však o analógii, použitie ktorej v prípade problematiky výslovne upravenej v zákone by bolo v rozpore s ústavným princípom legality štátnej moci.

16. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalobcom podané dovolanie síce vyvolalo procesný účinok umožňujúci uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu, výsledok tohto dovolacieho prieskumu ale vedie k záveru, že jeho dovolanie nie je dôvodné - právne posúdenie žalobcom nastolenej právnej otázky odvolacím súdom (i súdom prvej inštancie) bolo správne. Keďže žalobca dovolaním napadol vecne správny rozsudok odvolacieho súdu, najvyšší súd jeho dovolanie ako nedôvodne podané podľa § 448 CSP zamietol.

17. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.